

FINANSTILSYNETTHE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Styret i HAVTRYGD GJENSIDIG FORSIKRING
Slottsgaten 3
5003 BERGEN

Vår referanse
24/3321
Deres referanse

11.02.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn i Havtrygd Gjensidig Forsikring (heretter Havtrygd) 29. og 30. mai 2024. Formålet med tilsynet var gjennomgang av foretakets system for styring og kontroll, risikoeksponering og kapitalisering.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 30. august 2024 og styrets svar av 10. oktober 2024. Finanstilsynets merknader etter tilsynet framkommer nedenfor.

2 Finanstilsynets oppsummering

2.1 Hovedpunkter

- Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer at mulige effekter av utenlandssatsingen kartlegges og framskrives, og at dette sammen med styrets vurderinger og mål dokumenteres. Finanstilsynet legger videre til grunn at styret etablerer en plan for gjennomføringen.
- Finanstilsynet viser til at det er krav om god styring og kontroll uavhengig av et forsikringsforetaks størrelse, risiko og kompleksitet. Finanstilsynet forventer at styret regelmessig, og særlig ved avdekking av mangler eller svakheter, gjennomgår foretakets system for styring og kontroll.
- Finanstilsynet legger til grunn at styret fastsetter risikoappetitt og risikotoleransegrenser for valutarisiko.

3 Finanstilsynets merknader

3.1 Risikonivå og kapitalisering

Finansiell stilling

Lønnsomhet

Styret mottar hvert kvartal en driftsrapport med årlige skadeprosenter og en skadeprosent beregnet uten inntrufne umeldte skader (IBNR) for siste periode. Finanstilsynet registrerte at tidsserien med skadeprosenter i driftsrapporten var mye lavere enn skadeprosentene beregnet ved hjelp av nøkkeltallsrapporteringen. Det var uklart for Finanstilsynet om skadeprosenter oppgitt per år, for årene før 2024, var oppdatert med IBNR i driftsrapportene, men Finanstilsynet antok at premierabatter ikke var hensyntatt. Finanstilsynet spurte om styret mottar tilstrekkelig informasjon for å følge foretakets skaderesultater og styre foretakets forsikringsrisiko.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at det i månedsrapportene og driftsrapportene til styremøtene ikke var tatt hensyn til IBNR og indirekte skadebehandlingskostnader som ikke er fordelt på forsikringsprodukt (ULAE). Styret opplyser at de historiske skadeprosentene i rapportene oppdateres løpende, i det inntrufne skader og justeringer på oppgjorte skader allokeres til det aktuelle forsikringsår slik at årgangene fra og med 2022 og bakover dermed vil gi et riktig bilde av skadeprosentene. Finanstilsynet merker seg at styret er enig i at skadeprosenter oppgitt i de ulike rapportene bør gi et riktig bilde av forsikringsrisikoen, og at IBNR og ULAE framover vil inkluderes i rapporteringen av skadeprosenter til styret.

3.2 Styring og kontroll

3.2.1 Overordnet styring og kontroll

3.2.1.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Forretningsstrategi

Vekst

Finanstilsynet registrerte at Havtrygd skal satse i utlandet. Finanstilsynet oppfattet at foretakets mål er at forsikringsporteføljen i hvert av de ulike landene skal ha en tilstrekkelig størrelse for å oppnå lønnsomhet og at den norske virksomheten på sikt ikke skal subsidiere utenlandssatsingen. Finanstilsynet ba styret redegjøre for sin risikoappetitt for virksomhet i andre land enn Norge, og for organisering av denne. Finanstilsynet ba om å motta foretakets plan for gjennomføringen, inkludert lønnsomhetskrav og andre mål for virksomhet per land. Finanstilsynet ba videre styret redegjøre for eventuelle krav til lønnsomhet for foretakets portefølje som helhet.

Finanstilsynet mener at mulige effekter av utenlandssatsingen burde vært kvantifisert og framskrevet slik at styret i sin beslutning bedre kunne ha vurdert om satsingen er i samsvar med styrets risikoappetitt og risikotoleranse. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer at mulige effekter av utenlandssatsingen kartlegges og framskrives, og at dette sammen med styrets vurderinger og mål dokumenteres. Finanstilsynet legger videre til grunn at styret etablerer en plan for gjennomføringen.

Risikostrategi mv.

Kapital- og beredskapsplan mv.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for om Havtrygd har en reell tilgang på kapital fra eierne dersom foretaket har behov for ny kapital før foretaket er i brudd med kapitalkravet.

Finanstilsynet merker seg fra styrets svar at styret på ethvert tidspunkt har anledning til å beslutte å kalle inn ny kapital i en ekstraordinær generalforsamling.

Finanstilsynet registrerte fra foretakets beredskapsplan at et mulig tiltak ved for lite kapital, er å redusere konsentrasjonsrisiko for finansielle plasseringer, og at tiltaket er oppført med umiddelbar virkning og medium effekt i forhold til nåværende status for foretaket. Finanstilsynet viste til at foretaket i solvensrapporteringen per 31. desember 2023 ikke har oppgitt å ha konsentrasjonsrisiko. Finanstilsynet viste til at beredskapsplanen bør revideres årlig for å trygge Havtrygds virksomhet i en situasjon hvor kapitalen kommer under press. Finanstilsynet ba styret

revidere foretakets beredskapsplan for kapitalisering, herunder vurdere effekten av det enkelte tiltak og om det er andre egnede tiltak.

Finanstilsynet merker seg at beredskapsplanen framover skal oppdateres med tilpasninger for de risikoer foretaket til enhver tid står overfor.

3.2.1.2 Organisering og ansvarsforhold

Styret

Styrets kompetanse

Styret i et forsikringsforetak skal til enhver tid bestå av medlemmer som har nødvendige kvalifikasjoner til å utøve vervet. Styret skal overvåke og styre foretakets samlede risiko og jevnlig vurdere om foretakets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten, jf. Finansforetaksloven § 13-6 (4). Styremedlemmer skal kunne vurdere, utfordre og føre tilsyn med de beslutningene som treffes av foretakets daglige ledelse, jf.

Finansforetaksforskriften § 9-2.

Finanstilsynet ba om styrets vurdering av egen kompetanse innenfor skadeforsikring og Solvens II-regelverket, og om evnen til å utfordre administrasjonen på beslutninger innenfor forsikringsvirksomheten er tilfredsstillende, herunder om det på overordnet nivå kan ta stilling til foretakets beregning av tekniske avsetninger og vurdere sentrale forutsetninger for beregningene.

Finanstilsynet ba videre styret redegjøre for sin kompetanse knyttet til kapitalforvaltning.

Styret opplyser i sitt svar at styrets medlemmer har bygget kompetanse gjennom sin erfaring fra styrearbeidet i foretaket, hvor flere har vært medlemmer av foretakets styre i mange år.

Finanstilsynet registrerer at styret vurderer at lederen av risiko- og revisjonsutvalget har høy kompetanse på Solvens II og forsikringstekniske avsetninger. Styret opplyser videre at de øvrige styremedlemmene, som daglige ledere i sine respektive rederier, har inngående kjennskap til risikoer knyttet til fiskeri. Finanstilsynet tar til etterretning at styret mener at det har tilstrekkelig kompetanse til å utfordre administrasjonen innen forsikringsvirksomheten med tanke på foretakets risikonivå og omfang.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret får en gjennomgang av sammensetningen av kapitalkrav og øvrige forhold omtalt i RSR og SFCR i forbindelse med årsrapporteringene, og at det planlegges en gjennomgang av Solvens II-regelverket og tekniske avsetninger med foretakets aktuarfunksjon. Finanstilsynet merker seg styrets opplysning om at redere har kunnskap om egenskaper ved ulike aktivaklasser gjennom rådgivning fra forvaltere i egen rederivirksomhet. Videre registrerer Finanstilsynet fra styrets svar at styret får en gjennomgang med Havtrygds rådgivere på kapitalforvaltningsområdet minst én gang i året, der Havtrygds portefølje gjennomgås. Finanstilsynet tar de planlagte aktivitetene for opplæring til etterretning. Finanstilsynet legger til grunn at styret vurderer om det er mulige interessekonflikter i det at styret mottar både opplæring og rådgivning fra eksterne samarbeidspartnere.

Organisering av virksomheten

Daglig leder

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at det var vesentlige svakheter ved foretakets system for styring og kontroll. De avdekte manglene er etter Finanstilsynets syn alvorlige uavhengig av foretakets størrelse, risiko og kompleksitet. Finanstilsynet viste her blant annet til spørsmål om beregning og kontroll av de forsikringstekniske avsetningene. Finanstilsynet minner om at etablering av en aktuarfunksjon ikke reduserer daglig leders ansvar for at arbeidsoppgavene blir løst tilfredsstillende. Finanstilsynet viste videre til spørsmål om uavhengighet og kapasitet for økonomisjefen i dennes mange roller. Finanstilsynet viste også til spørsmål om indikatorer for oppfølging av forsikringsresultater (se pkt. 3.1 under "Lønnsomhet"). Finanstilsynet ba styret vurdere om daglig leder har oppfylt sine plikter i henhold til Finansforetaksloven § 8-11 (3).

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret mener at daglig leder har oppfylt sitt ansvar for både oppfølging av aktuarfunksjonen, foretakets samlede kompetanse, samlede erfaring og styrings- og kontrollsystemer er tilstrekkelige blant annet gitt foretakets størrelse, risiko og kompleksitet.

Finanstilsynet viser til at det er krav om god styring og kontroll uavhengig av foretaks størrelse, risiko og kompleksitet. Finanstilsynet forventer at styret regelmessig, og særlig ved avdekking av mangler eller svakheter, gjennomgår foretakets system for styring og kontroll. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer at foretaket er hensiktsmessig og forsvarlig organisert.

Kontrollfunksjoner i andrelinjen

Risikostyringsfunksjonen

Finanstilsynet registrerte at Solvens II-rapporteringen og kapitalkravsberegningene utføres av den ansvarlige for risikostyringsfunksjonen, som i tillegg er foretakets økonomisjef. Finanstilsynet fikk opplyst under tilsynet at han også har rollen som aktuar i første linje. Finanstilsynet viste til at en slik organisering representerer en iboende interessekonflikt der førstelinjeoppgavene kommer i konflikt med ansvaret for risikostyringsfunksjonen. Det var Finanstilsynets oppfatning at foretaket ikke har vurdert mulige interessekonflikter og at det ikke var innført tiltak for å sikre tilstrekkelig uavhengighet. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvordan skillet mellom første linje og kontroll i andre linje ivaretas.

Finanstilsynet merker seg at styret er bevisst den mulige interessekonflikten som ligger i at risikostyringsfunksjonen også innehar rollen som førstelinjeaktuar. Styret vurderer at interessekonflikten er redusert til et akseptabelt nivå gjennom at aktuarfunksjonen kontrollerer de aktuarielle beregningene. Finanstilsynet kan ikke se at styret svarer på hvem som kontrollerer Solvens II-rapporteringen og kapitalkravsberegningene, når det er slik at risikostyringsfunksjonen utfører disse oppgavene. Finanstilsynet viser til at det at økonomisjef fortsatt har rollen som førstelinjeaktuar og risikostyringsfunksjon, medfører at det fortsatt ikke er et klart skille mellom første og andre linje. Finanstilsynet viser igjen til at kontrollfunksjonene bør rendyrkes for å sikre tilstrekkelig uavhengighet fra utøvende funksjoner.

Havtrygd opplyste under tilsynet at risikostyringsfunksjonen øker sin kompetanse knyttet til kapitalforvaltning ved å ta videreutdanning. Finanstilsynet la i foreløpig rapport til grunn at foretaket sikrer uavhengig kontroll i perioden risikostyringsfunksjonen er under opplæring.

Styret viser i sitt svar til ekstern rådgivning på kapitalforvaltningsområdet, men Finanstilsynet kan ikke se at dette sikrer uavhengig andrelinjekontroll. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer uavhengig kontroll i perioden risikostyringsfunksjonen er under opplæring.

Aktuarfunksjonen

Finanstilsynet ba styret redegjøre for aktuarfunksjonens eventuelle bidrag i Solvens II-rapporteringen.

Det framgår av styrets svar at aktuarfunksjonen utfører en ren matematisk beregning (framskriving og neddiskontering av kontantstrømmer) av beste estimat og risikomargin basert på input fra førstelinjeaktuar, og at aktuarfunksjonen ikke gjør estimering eller "kvalitative beregninger". Finanstilsynet viser til at det er god praksis at førstelinjeaktuar foretar beregningene slik at aktuarfunksjonen utøver den oppgaven som er tiltenkt rollen, nemlig å foreta uavhengig kontroll. Finanstilsynet merker seg fra styrets svar at det planlegges endringer i organiseringen ved at førstelinjeaktuar også foretar beregningene av beste estimat og risikomargin, og at aktuarfunksjonen i framtiden kun har en kontrollerende rolle.

3.2.1.3 Måling av risiko

Egenvurdering av risiko og solvens (ORSA) mv.

Finanstilsynet registrerte at foretakets ORSA for 2023 er vedtatt av styret 18. oktober 2023 og at tallgrunnlaget i rapporten er per 31. desember 2022. Finanstilsynet mente at for at ORSA-prosessen skal være et godt styringsverktøy, bør foretaket basere risikovurderingene på oppdaterte tall.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at foretaket beregner kapitalkravet kun én gang i året, i forbindelse med årsrapporteringen, og at det er dette kapitalkravet som ligger til grunn for

estimering av pilar 2-kravet. Det følger videre fra styrets svar at øvrig data i stor grad er basert på oppdaterte tall (finansportefølje, største risikoer, sammensetning av forsikringsporteføljen). Finanstilsynet merker seg at styret vil vurdere å framskynde ORSA-prosessen til tidligere på året, men registrerer at foretakets ORSA for 2024 er vedtatt av styret 4. november 2024 og at tallgrunnlaget for solvenskravberegningene er per 31. desember 2023. Finanstilsynet viser til at foretaket i løpet av de siste årene har hatt store endringer i kapitalkravsberegningene, og legger til grunn at styret enten framskynder ORSA-prosessen eller baserer egenvurderingen av risiko på en oppdatert kapitalkravsberegning, slik at ORSA-prosessen kan fungere som et godt styringsverktøy.

Motpartsrisiko

Foretaket opplyste at det har en koassuranseavtale med et annet foretak. Finanstilsynet forstod denne avtalen slik at Havtrygd utbetaler sin og det andre foretakets andel til forsikrede, dvs. at Havtrygd får en fordring på det andre foretaket. Finanstilsynet mente at disse fordringene ligner på type 2-eksponeringer som omtalt i Artikkel 189 (3) (a) og (b) i kommisjonsforordning 2015/35, og ba styret opplyse om Havtrygd beregner kapitalkrav for motpartsrisiko knyttet til disse fordringene.

Finanstilsynet merker seg fra styrets svar at foretaket beregner motpartsrisiko på eventuelle krav det har mot det andre foretaket. Styret opplyser at Havtrygd sjeldent har et slikt krav, siden det som regel skal avgi mer premie til det andre foretaket enn det som er utbetalt av skade på det andre foretakets andel. Finanstilsynet viser til Artikkel 192 (1) i kommisjonsforordningen, og legger til grunn at Havtrygds framgangsmåte oppfyller kravene.

3.2.1.4 Uavhengig kontroll i tredje linje

Samarbeid om internrevisjon

Finanstilsynet oppfattet at Havtrygd har et samarbeid om internrevisjon med to andre forsikringsforetak. Finanstilsynet forstod det slik at det gjennomføres et møte mellom foretakene om prosjekter for det neste året. Finanstilsynet ba styret redegjøre for inngåtte samarbeidsavtaler. Finanstilsynet ba styret redegjøre for prosessen for valg av internrevisjonsprosjekter og for styrets involvering. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvordan det sikrer at foretakets eventuelle særegne risikoer hensyntas.

Det framgår av styrets svar at alle tre foretak benytter samme internrevisor, men at det ikke er inngått en samarbeidsavtale om internrevisjon. Finanstilsynet merker seg at foretakene har møter for å fokusere på risikoer og deler av virksomheten som er like, men at det enkelte foretak fatter egne beslutninger for hva som skal revideres. Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vurderer og beslutter internrevisjonsplanene uavhengig av de andre foretakene basert på forslag fra internrevisor. Finanstilsynet legger til grunn at styret også gjør egne vurderinger av hvilke temaer som kan være aktuelle for gjennomgang av internrevisjonen.

3.2.2 Forsikringsområdet

3.2.2.1 Organisering og ansvarsforhold

Sentrale retningslinjer

Retningslinjer for dokumentasjon og prosess for uavhengig gjennomgang og verifikasjon (validering)

Finanstilsynet fikk opplyst at foretaket ikke har dokumentert beregningsmetoden for premieavsetning og risikomargin. Finanstilsynet mener at det bør utarbeides en samlet dokumentasjon for beregningen av de forsikringstekniske avsetningene. Dokumentasjonen bør utarbeides i første linje og i tillegg til å være en rutinebeskrivelse som reduserer nøkkelpersonrisiko, også være et grunnlag for andrelinjekontrollen/uavhengig kontroll.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at foretaket har dokumentasjon på beregning av premieavsetning og risikomargin som er under utbedring, og vil inkludere flere parametere i framtidige beregninger. Finanstilsynet merker seg videre at Havtrygd vil videreutvikle metoden for beregningen av IBNR for tidligere å fange opp endringer i avsetningsnivåene. Finanstilsynet ber styret, ved ferdigstilling, oversende den samlede dokumentasjonen for beregning av erstatningsavsetning, premieavsetning og risikomargin, samt dokumentasjon av den videreutviklede modelleringen av IBNR.

3.2.3 Kapitalforvaltningsområdet

3.2.3.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Investeringsstrategi

Likviditetsrisiko

Det framgår av "Policy for likviditetsrisiko 2023" at Havtrygd har som målsetning at foretaket skal kunne møte sine forpliktelser uten vesentlige økte kostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres eller i form av ekstra dyr finansiering. Finanstilsynet registrerte at foretakets kontantstrømanalyse for både 2022 og 2023 viste at foretaket hadde en større netto kontantstrøm enn fastsatt minimumsbeløp for likviditet. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret vurdere om foretakets kontantbeholdning gir tilstrekkelig likviditet gitt at kontantstrømanalysen viste høyere nettoutbetaling.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at foretakets likviditetsstrategi skal sørge for at foretaket er i stand til å møte sine løpende driftsutgifter, og at dersom foretaket nærmer seg likviditetsgrensen, vil foretaket innløse de mest likvide rentefondene. Finanstilsynet merker seg at styret ikke ønsker å ha en stor kontantbeholdning på driftskontoen, men heller plassere midlene i aktiva som gir høyere avkastning. Finanstilsynet legger til grunn at styret velger størrelsen av kontantbeholdning med hensyn til nivået på forventede utbetalinger og med tanke på at salg av fond kan forårsake kostnader og eventuelt fører til en uønsket endring i aktivaallokeringen.

Derivater

Finanstilsynet registrerte fra foretakets investeringsstrategi at Havtrygd valutasikrer plasseringer i utenlandske rentefond. Finanstilsynet viste til at hvis foretaket bruker derivater, så bør foretaket ha retningslinjer som beskriver formål og strategi. Det bør innarbeides en beskrivelse av hvordan derivatene fremmer effektiv porteføljeforvaltning eller bidrar til å redusere risiko. Framgangsmåter for vurdering av risiko og prinsippene for risikostyring som skal anvendes bør også nedfelles i retningslinjene. Finanstilsynet ba styret redegjøre for foretakets bruk av derivater i kapitalforvaltningen og eventuelle retningslinjer.

Finanstilsynet registrer at foretaket valutasikrer eventuelle rentepapirer i utenlandsk valuta ved å investere i fond som sikrer sine investeringer mot norske kroner. Videre registrerer Finanstilsynet at styret viser til dokumentet som omtaler foretakets investeringsstrategi. Finanstilsynet mener at avsnittet om derivater i dette dokumentet framstår som overordnet, uten beskrivelser av framgangsmåter for vurdering av risikoen og prinsippene for risikostyring som skal anvendes på instrumentene. Finanstilsynet viser til at foretaket f.eks. ikke konkret angir hvilke derivater som kan anvendes, samtidig som de underliggende investeringene ikke er begrenset til UCITS-fond. Finanstilsynet viser til at Havtrygd har ansvaret for alle foretakets risikoer og legger til grunn at foretaket reviderer retningslinjene.

Balansestyling

Valutarisiko

Finanstilsynet registrerte at valutarisiko er foretakets nest største risiko innenfor markedsrisiko, og at foretaket har startet opp og skal satse på virksomhet i flere land. Finanstilsynet mente derfor at valutarisikoen kan bli større for foretaket i framtiden. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvor mye valutarisiko foretaket kan påta seg. Finanstilsynet ba videre styret redegjøre for hvordan valutarisikoen styres per i dag og hvordan den planlegges styrt når utenlandsvirksomheten fører til forpliktelser i andre valutaer. Finanstilsynet viste til at Havtrygd også har valutarisiko i tilknytning til foretakets kapitalkrav som er lik absolutt nedre grense for minstekapitalkravet, en grense som er angitt i euro. Finanstilsynet mente at foretaket bør følge opp hvordan samlet valutarisiko treffer foretaket.

Det framgår av styrets redegjørelse at for tiden håndteres valutarisikoen knyttet til utenlandsvirksomhet ved at mottatte premier i utenlandsk valuta er inntæktene på valutakontoer. Styret opplyser at Havtrygd er i dialog med foretakets bankforbindelse med tanke på styring av valutarisikoen og at ulike strategier vil være et tema i foretakets strategisamling. Finanstilsynet registrerer at styret foreløpig ikke har sett behov for å fastsette kvantitative rammer for hvor stor

eksponering foretaket kan påta seg, men at styret løpende vil vurdere dette dersom forretningen i utlandet ekspanderer. Finanstilsynet legger til grunn at styret fastsetter risikoappetitt og risikotoleransegrenser for alle vesentlige risikoer. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil inkludere valutarisikoen knyttet til minstekapitalkravet i styringen av valutarisiko.

4 Videre oppfølging

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet.

Finanstilsynet ber foretaket sende kopi av dette brevet til revisor.

For Finanstilsynet

Linn Therese Jørgensen
seksjonsleder

Irene Haumer
førstekonsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk.